

Національна академія медичних наук України
ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей
та підлітків НАМН України»
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ, ПАТОЛОГІЇ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ПІДЛІТКІВ.
СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ
ПІДЛІТКОВОЇ МЕДИЦИНИ»

Харків, 15-16 листопада 2018 року

Харків 2018

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.Н. КАРАЗІНА

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ,
ПАТОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ
ТА ПІДЛІТКІВ.
СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ
ПІДЛІТКОВОЇ МЕДИЦИНИ**

Матеріали
науково-практичної конференції
з міжнародною участю

(м. Харків, 15-16 листопада 2018 року)

Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків. Сьогодення та майбутнє підліткової медицини. – Харків, 2018. – 131 с.

В збірнику представлені матеріали конференції, яка присвячена проблемам медичного забезпечення підлітків на етапі реформування медичної галузі, в тому числі шкільної медицини. Розглянуті питання міжсекторальної взаємодії між закладами охорони здоров'я та освіти, яка направлена на комплексну та багаторівневу первинну та вторинну профілактику хронічної патології у підлітків. Наукові дані призначені для шкільних лікарів, лікарів-педіатрів, лікарів загальної практики/сімейної медицини та гігієни дітей і підлітків, санологів, педагогів, психологів.

Відповідальний редактор доктор медичних наук, професор
Г.М. Даниленко

Редакційна колегія: О.А. Будрейко,
 Л.Ф. Богмат,
 І.С. Лебець,
 Н.С. Шевченко,
 В.О. Диннік,
 С.О. Левенець,
 Т.В. Пересипкіна,
 Т.В. Меркулова,
 Е.А. Михайлова
 М.Л. Водолажський

ЗМІСТ

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВКЛАДА НАСЛЕДСТВЕННОСТИ В ФОРМИРОВАНИЕ ДЕПРЕССИВНЫХ РАССТРОЙСТВ У ДЕТЕЙ	
Багацкая Н.В.	7
ГЕНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ ТРИВОЖНИМИ РОЗЛАДАМИ	
Багацька Н.В., Глотка Л.І., Сухов В.А.	10
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ У ПІДЛІТКІВ З ВЕГЕТАТИВНОЮ ДИСФУНКЦІЄЮ ТА ПЕРВИННОЮ ЛАБІЛЬНОЮ АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІЄЮ	
Бекетова Г.В., Солдатов О.В., Соколенко І.М.	12
ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНИХ СТАНІВ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ ІЗ ГИПОМЕНСТРУАЛЬНИМ СИНДРОМОМ ІЗ РІЗНИМИ ВІДДАЛЕНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ЇХ ГІНЕКОЛОГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ	
Беляева О.Е.	14
ГЕННО-ИНЖЕНЕРНАЯ БИОЛОГИЧЕСКАЯ ТЕРАПИЯ ЮВЕНИЛЬНОГО ИДИОПАТИЧЕСКОГО АРТРИТА	
Бессонова И.Н., Серашова И.С.	17
ОСОБЕННОСТИ ТЕЧЕНИЯ НАИБОЛЕЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ НЕИНФЕКЦИОННЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ У ДЕТЕЙ РАЗНОГО ВОЗРАСТА В УКРАИНЕ И МИРЕ	
Боброва О.В.	20
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕТАПНОСТІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ПІДЛІТКІВ ІЗ ХРОНІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ	
Богмат Л.Ф., Шевченко Н.С.	23
СТАН СИСТЕМИ ГЕМОСТАЗУ У ДІТЕЙ ХВОРИХ НА ЮВЕНІЛЬНИЙ ІДІОПАТИЧНИЙ АРТРИТ	
Богмат Л.Ф., Ніконова В.В., Шевченко Н.С., Бессонова І.М.	26
МЕХАНИЗМЫ ФОРМИРОВАНИЯ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПЕРТЕНЗИИ У ПОДРОСТКОВ, ГЕМОДИНАМИЧЕСКИЕ И НЕЙРОГУМОРАЛЬНЫЕ ИХ ОСОБЕННОСТИ	
Богмат Л.Ф., Носова Е.М., Шевченко Н.С., Никонова В.В., Бессонова И.Н., Ахназарянц Э.Л.	28
ПЕРСОНИФИЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ТЕРАПИИ ЮВЕНИЛЬНОГО ИДИОПАТИЧЕСКОГО АРТРИТА У ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ	
Богмат Л.Ф., Шевченко Н.С., Бессонова И.М., Никонова В.В., Демьяненко М.В., Ахназарянц Э.Л.	31
СТАН ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА КЛІНІЧНИМИ НАПРЯМКАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ	
Водолажський М.Л., Сидоренко Т.П., Фоміна Т.В., Кошман Т.В.	33
МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА: ПАРОКСИЗМАЛЬНЫЕ СОСТОЯНИЯ У ПОДРОСТКОВ С НЕКОТОРЫМИ ГИНЕКОЛОГИЧЕСКИМИ ЗАБОЛЕВАНИЯМИ	
Гавенко А.А.	35
РУХОВА АКТИВНІСТЬ ПІДЛІТКІВ У АСОЦІАЦІЇ З МАСОЮ ТІЛА	
Гозак С.В., Станкевич Т.В., Єлізарова О.Т., Парац А.М., Дерев'ягіна А.В.	36
СЕРЦЕВО-СУДИННІ ЗМІНИ У ДІТЕЙ З ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ АРТРИТОМ НА ТЛІ СУЧАСНОГО ЛІКУВАННЯ	
Дем'яненко М.В.	38

«Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків»

ОСОБЕННОСТИ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ МЕЖДУ ОПИОИДНЫМИ ПЕПТИДАМИ И МОНОАМИНАМИ У ЗДОРОВЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ	
Еременко Р.Ф., Ковалева В.И., Литвинова О.Н., Паламарчук О.А.	40
ПРОФИЛАКТИКА ПАТОЛОГИЙ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ СРЕДИ СПОРТИВНЫХ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Жадан Ю.Г., Ковтун Е.В.	42
МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ В УКРАЇНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ	
Живило Л. М.	44
СОНОЕЛАСТОГРАФІЧНА ОЦІНКА ПЕЧІНКИ У ДІТЕЙ З НЕАЛКОГОЛЬНОЮ ЖИРОВОЮ ХВОРОБОЮ ПЕЧІНКИ	
Завгородня Н.Ю., Коненко І.С., Лук'яненко О.Ю., Міхійенко О.П.	47
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ШКОЛЯРІВ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	
Заїкіна Г.Л.	49
ЗНАЧЕННЯ КЛІНІК, ДРУЖНИХ ДО МОЛОДІ, У НАДАННІ МЕДИКО-ПСИХОЛОГО-СОЦІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ПОСЛУГ	
Калиниченко Д.О.	52
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ДІТЕЙ ЯК КРИТЕРІЙ ШКІЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ	
Калиниченко І. О.	55
УРОВЕНЬ ВИТАМИНА Е У ДЕВОЧЕК-ПОДРОСТКОВ С ОЛИГОМЕНОРЕЕЙ И ВТОРИЧНОЙ АМЕНОРЕЕЙ НА ФОНЕ ГИПОПЛАЗИИ МАТКИ В ПРОЦЕССЕ ЛЕЧЕНИЯ	
Кашкалда Д.А., Левенец С.А.	58
СОСТОЯНИЕ АНТИОКСИДАНТНОЙ СИСТЕМЫ У МАЛЬЧИКОВ-ПОДРОСТКОВ ПРИ ГИПОАНДРОГЕНИИ	
Кашкалда Д.А., Косовцова А.В., Будрейко Е.А., Сухова Л.Л., Турчина С.И.	60
СТАВЛЕННЯ ДО ХВОРОБИ ПІДЛІТКІВ ІЗ ХРОНІЧНИМИ СОМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ, ЩО СУПРОВОДЖУЮТЬСЯ БОЛЬОВИМ СИНДРОМОМ	
Кирилова О.О., Кирилова Є.І.	62
ОСОБЛИВОСТІ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ТА ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ НА ЕТАПІ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
Клигіна І.А.	65
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ В РОДИНІ	
Клигіна І.А.	67
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЛІКУВАННЯ ПСИХІЧНИХ І ПСИХО-ЕМОЦІЙНИХ РОЗЛАДІВ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ У ВИГЛЯДІ ФІЗІОТЕРАПЕВТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ НА ФОНІ ПРИЙОМУ ПРЕПАРАТУ «ГАМАЛАТЕ В6»	
Кувічка І.Б.	68
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ОРГАНІЗМУ ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Латіна Г.О.	70
ПРИНЦИПИ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗОНИ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ	

«Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків»

Лебець І.С., Толмачова С.Р., Ніконова В.В., Матковська Т.М., Кукуруза Г.В., Цирюлик С.М., Костенко Т.П., Диннік В.О., Кашкалда Д.А., Майоров О.Ю.	73
ПРОГНОСТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ РЕСУРС ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Макаров С.Ю.	76
КЛИНИКО-СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГНОЗ ТРЕВОЖНО-ФОБИЧЕСКОГО РАССТРОЙСТВО У ПОДРОСТКОВ Матковская Т.Н.	79
ЛОНГІТУДІНАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ СХОДУ УКРАЇНИ Межибецька І.В.	81
ГОЛОВНИЙ БІЛЬ НАПРУЖЕННЯ У ДІТЕЙ З НЕВРОТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ Мітельов Д.А.	83
ПСИХИЧЕСКАЯ КОМОРБИДНОСТЬ С ТРЕВОЖНЫМИ РАССТРОЙСТВАМИ У ДЕТЕЙ Михайлова Э.А.	85
ДЕПРЕССИЯ И НАРУШЕНИЯ ПИЩЕВОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ Михайлова Э.А., Матковская Т.Н., Кудь В.С., Луговая Е.А.	87
ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ХРОМОСОМНОГО АПАРАТУ У ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ ІЗ ВТОРИННОЮ АМЕННОРЕЄЮ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СПАДКОВОЇ ОБТЯЖЕНОСТІ Нефідова В.Є., Деменкова І.Г.	89
СУЧАСНІ НАПРЯМКИ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПІДЛІТКАМ УКРАЇНИ Пархоменко Л.К., Страшок Л.А., Завеля Е.М., Ісакова М.Ю., Єщенко А.В.	91
ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПОМОГИ СТУДЕНТАМ ПЕРШОГО КУРСУ З ПЕРВИННОЮ АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІЄЮ У ВНЗ Пацера М.В., Іванько О.Г., Товма А.В.	94
НАУКОВИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ Пересипкіна Т.В., Пересипкіна А.М.	96
ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВИБІР УЧНЯМИ ТА ЇХ БАТЬКАМИ ШКІЛЬНОЇ ФОРМИ Платонова А.Г., Яцковська Н.Я., Шкарбан К.С., Саєнко Г.М.	98
ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ ТА ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ РАДІОТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ТЕХНІКУМІ Подалваленко О.В., Толстопльот О.В.	100
ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОВСЮДЖЕНОСТІ ЧИННИКІВ РИЗИКУ ХНІЗ У ПІДЛІТКІВ Полька Н.С., Бердник О.В., Добрянська О.В., Рудницька О.П.	102
ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ Пономарьова Л.І., Загороднева О.В.	105
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ВЕГЕТАТИВНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ СИСТЕМ ПІДЛІТКІВ З ЗОРОВИМИ ДИСФУНКЦІЯМИ Редька І.В.	108
ОСОБЕННОСТИ МУКОВИСЦИДОЗА В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ	

Сенаторова А.С., Тельнова Л.Г., Черненко Л.Н., Долгарева С.Б.	111
ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕЖИМУ ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, РІВНЯ НАВЧАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА СТАНУ ЗДОРОВ'Я СУЧАСНИХ УЧНІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ РІЗНОГО ПРОФІЛЮ	
Сергета І.В., Мостова О.П., Тимощук О.В., Лукіна Н.Ю.	113
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ І ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ШКІЛЬНОЇ ГІГІЄНИ І ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД І МІЖСЕКТОРАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ	
Сергета І.В., Теклюк Р.В., Макаров С.Ю., Тимощук О.В., Панчук О.Ю., Стоян Н.В., Дреженкова І.Л., Лукина Н.Ю., Макарова О.І.	116
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МОНІТОРИНГУ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ	
Теклюк Р.В., Сергета І.В., Серебреннікова О.А.	118
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗОНИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ	
Турчина С.І., Пересипкіна Т.В.	121
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ХАРЧУВАННЯ ШКОЛЯРІВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ	
Чайченко Т.В., Гончарь М.О., Чумаченко Т.О., Кліменко В.А., Рибка О.С., Бужинська Н.Р., Харькова М.О., Петренко Е.К., Старік Д.С.	123
ВУГЛЕВОДИ ЯК ОСНОВНИЙ ДІЄТИЧНИЙ ФАКТОР ОЖИРІННЯ У ДІТЕЙ	
Шкуратов А.В.	126
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВЬЕЗБЕРЕГАЮЩЕГО ПОВЕДЕНИЯ УЧАЩИХСЯ	
Шмалей С.В.	128
EVALUATION OF STRESS-PROVIDING SYSTEMS IN ADOLESCENTS WITH CARDIAC PATHOLOGY	
Samuel Nana Arco Addo, Shtrakh Kateryna Vasyliivna	130

ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕЖИМУ ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, РІВНЯ НАВЧАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА СТАНУ ЗДОРОВ'Я СУЧАСНИХ УЧНІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ РІЗНОГО ПРОФІЛЮ

Сергета І.В., Мостова О.П., Тимощук О.В., Лукіна Н.Ю

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця,

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ

serheta@ukr.net

Невід'ємним компонентом адекватного здійснення комплексної оцінки особливостей перебігу адаптаційних процесів з боку провідних корелят функціонального стану організму учнів підліткового віку, які відбуваються в умовах перебування в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах, є проведення гігієнічної оцінки внутрішньонавчального середовища, житлово-побутових і соціальних умов життя, режиму дня і стану здоров'я.

Метою дослідження було здійснення гігієнічної оцінки особливостей режиму повсякденної діяльності, навчальної адаптації та стану здоров'я сучасних учнів навчальних закладів різного профілю.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводились на базі цілого ряду сучасних загальноосвітніх навчальних закладів та закладів професійної освіти м. Вінниці і Івано-Франківська. В ході виконання наукової роботи використовувався комплекс гігієнічних, медико-соціологічних, епідеміологічних і статистичних методик, а також методик експертних оцінок.

Результати та обговорення. Одержані дані визначали умови перебування учнів в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі та сучасному закладі професійної освіти як такі, що відзначаються відсутністю суттєво виражених відхилень від існуючих гігієнічних вимог, є практично однотипними, цілком порівнянними, дозволяючи достатньо чітко та наочно виявити основні закономірності впливу різноманітних підходів оздоровчо-корекційного змісту на перебіг особливостей формування провідних корелят психофізіологічної і психічної адаптації дівчат і юнаків.

Результати, отримані в ході вивчення соціальних і соціально-побутових аспектів організації повсякденної навчальної і позанавчальної діяльності дівчат і юнаків, що перебувають в умовах закладів освіти, засвідчували переважно сприятливі соціально-побутові та матеріальні умови постійного перебування сучасних учнів старших класів. Проте реєструвалась віково-обумовлені тенденції до зростання сукупної питомої ваги

внутрішньосімейних відносин напруженого змісту і, отже, погіршення взаємовідносин в родині, особливо виражені серед учнів закладів професійної освіти, збільшення з віком намагань покращити власне матеріальне становище як серед дівчат, так і серед юнаків, шляхом здійснення додаткових видів робіт, які оплачувались, у позанавчальний час.

Більшість учнів характеризували власний режиму дня як помірно напружений, визначали наявність цілого ряду достатньо суттєвих проявів перевищення гігієнічно-обґрунтованих нормативних параметрів максимально-допустимої тривалості денного перебування у навчальному закладі. Потрібно було відзначити і тенденцію щодо зростання часу, який був пов'язаний із здійсненням навчальної підготовки в домашніх умовах. Частка показників щодо тривалості нічного сну, які слід було вважати гігієнічно-обґрунтованими, була надзвичайно незначною і не перевищувала 12,5 % серед дівчат у віці 14 і 15 років та 18,6 % серед юнаків у віці 15 і 16 років, зовсім не реєструючись серед 16-річних і 17-річних дівчат. Напередодні часу закінчення освітнього періоду переважна більшість учнів не використовували як засіб підвищення власних адаптаційних можливостей вправи ранкової гімнастики та звертали недостатню увагу на процедури загартовування. Показники щодо тривалості динамічного компонента в добовому бюджеті часу серед досліджуваних учнів у більшості випадків не досягали нормативних величин, які становлять відповідно 3-4,5 години для дівчат та 3-4 години для юнаків. Переважна тривалість часу перебування на свіжому повітрі в робочі (навчальні) дні коливалась у межах менше 1 години та в межах від 1 до 2 годин. Не можна не відзначити і те, що протягом періоду спостережень зростала частка показників, які відзначали рівень поширення таких шкідливих звичок, як паління та вживання алкогольних напоїв.

Результати досліджень, проведених з метою оцінки навчально-значущої адаптації до умов перебування в сучасних закладах освіти, засвідчували, що більшість із числа досліджуваних осіб визначали як добрий суб'єктивно-значущий рівень пристосування до умов навчального процесу, відзначали переважно помірний рівень нервово-емоційного напруження під час виконання навчальних обов'язків. Звертала на себе і наявність певних статевобумовлених особливостей щодо визначення причин, які стосувались виникнення проблемних ситуацій у навчальному закладі: серед дівчат найбільш поширеною було почуття постійної втоми, серед юнаків – особистісні чинники (власні лінощі тощо), і лише на етапі навчання у випускний період серед представників обох статевих груп на перший план виходили показники, пов'язані з почуття постійної втоми.

Найбільш суттєвою серед досліджуваного контингенту слід було вважати питому вагу показників частоти реєстрації захворювань з тимчасовою втратою працездатності, що становили відповідно 1 і 3 рази на рік. Оцінюючи ступінь поширення хронічних захворювань

різного ступеня вираження, слід було вернути увагу на те, що наявність хвороб з хронічним перебігом патологічного процесу була властива для 43,7 % дівчат і 34,4 % юнаків у віці 14 років, 59,4 % дівчат і 56,2 % юнаків у віці 15 років, 68,7 % дівчат і 28,1 % юнаків у віці 16 років та 46,8 % дівчат і 34,3 % юнаків у віці 17 років.

Висновки. Найбільш значущий зв'язок з характеристиками рівня здоров'я дівчат і юнаків протягом часу навчання в старших класах мали показники, які відображували особливості житлово-побутових умов перебування (1 група), особливості перебування учнів на свіжому повітрі як у робочі (навчальні), так і у вихідні дні (2 група), особливості навчальної адаптації (3 група) та особливості захворюваності з тимчасовою втратою працездатності (4 група). Звертав увагу той факт, що у випускний період до числа зазначених, необхідно було додати ще 3 групи показників, таких як особливості перебігу хвороб з хронічним перебігом патологічного процесу (5 група), особливості поширення шкідливих звичок і, передусім паління (6 група), особливості застосування оздоровчих засобів, таких як вправи ранкової гімнастики та процедури загартовування (7 група), тощо.